

Posudek vedoucího bakalářské práce

Vladimír Šechovcov: *Augsburské gymnázium v Těšíně*. FHS UK, Praha 2019, 122 s. + xvii příloh.

Nepočítáme-li půldruhého století staré práce Heinricha Sittiga a Gottlieba Biermanna a několik novějších exkurzů či drobnějších textů, jsou dějiny těšínského evangelického gymnázia přes jeho nezpochybnitelný význam a ojedinělost v rámci západní části habsburské monarchie nezpracovanou a namnoze neznámou záležitostí. Velice proto cením odvahu diplomanta pustit se do tohoto tématu, vyžadujícího samostatný archivní výzkum v zahraničí – jeho význam přitom nikterak nesnižuje, že měl vzhledem k práci spíše doplňkový charakter, i zvládnutí značného množství dobových tištěných pramenů a spíše odlehle sekundární literatury, to vše nejen v češtině, ale především v němčině a částečně také v polštině a latině. S lítostí naopak konstatuji zejména od určité doby problematickou, respektive absentující spolupráci diplomanta s vedoucím. Zpočátku tato spolupráce probíhala standardně, dokonce s velkou mírou zájmu a ochoty ze strany diplomanta, během této doby se podařilo provést většinu přípravných a výzkumných prací. Problém nastal v okamžiku interpretace a textové prezentace výsledků. Diplomant neunesl kritiku vedoucího a odmítl se řídit jeho doporučením, že někdy méně bývá víc. Výsledkem je zcela redundantní prezentace velkého objemu s tématem prakticky nesouvisejícího materiálu, která se nadto nevyhnula množství chyb, omylů a zjednodušení, stejně jako užití svévolných a pro akademický diskurs nevhodných stylistických figur a přítomnost dalších formálních nedostatků. Tím, že kolega Šechovcov v posledním zhruba půl roce svoji bakalářskou práci vůbec nekonzultoval a rukopis nepředložil k finální kontrole, nedokázal se sám vyvarovat množství evidentních prohřešků a zcela zbytečně tak významně znehodnotil celou svoji práci.

* * *

Předložená práce, svým rozsahem značně překračující standardní bakalářské práce, je rozdělena na devět kapitol. V nesmyslně „poeticky“ nazvaných prvních dvou kapitolách autor obecně seznamuje s dějinami slezského protestantismu a potřebou vybudovat evangelické gymnázium v pozdějším Předlitavsku, pak následuje přehled výuky v kontextu dobových školských nařízení (Langova reforma, později i Exner-Bonitzova reforma) a podstatně kratší pojednání o obsazení a provozu školy a jejích vizitacích. Tyto kapitoly (4.–6. kpt.) jsou ovšem nehledě ke kusým pramenům zpracovány jen částečně a z velké míry zkratkovitě. Naopak delší a propracovanější výklad autor věnoval výuce „filosofie“, tedy zúplnění gymnaziální výuky, aby absolventi mohli studovat na univerzitě (7. kpt.), a posléze cestě ke zrušení gymnázia a jeho faktickému přesunu do Bílska (8. kpt.). Pomineme-li přitom redundantně obsáhlé kontextualizační kapitoly, v nichž čerpá z literatury, je autor zjevně jistější při pojednávání organizačních otázek, kdy se může opřít o jednoznačnou dikci pramenů a částečně i o existující starší literaturu. Naopak tam, kde musí sám strukturovat výklad a kombinovat různé pramenné zdroje, spíše tápe a není schopen prezentačního nadhledu. Vzhledem k tomu, že jde o bakalářskou práci, je to zcela pochopitelné, zarážející je jen výše zmíněná neochota využít pomoci vedoucího, jež by mohla a měla vést k odstranění těchto nedostatků.

Jak už bylo řečeno, autor se nedokázal vyvarovat množství chyb a problematických tvrzení, přítomných zejména ve dvou prvních kapitolách; uvedu jen příklady:

- Švédský král Karel XII. reagoval na „zpuupnou habsburskou politiku“ (s. 18) intervencí...;
- Ve výčtu Gnadenkirchen (s. 18) se na jednom řádku mluví o „Jelení Hoře“ (= Hiršberk, resp. Hirschberg, nyní Jelenia Góra) a o „Landeshutu“ (Lanžhot, nyní Kammiena Góra) – názvy by bylo třeba typologicky sjednotit;
- Toleranční patent, resp. navazující předpisy nedovolovaly přijímat evangelické duchovní z ciziny (kromě „Saska, Pruska a Lužického Slezska“, s. 26), chápeme-li ji mimo okruh habsburského soustátí; dva případy, k nimž přesto došlo, byly explicitními výjimkami;
- Křestní jméno „Bartlemus“ místo „Bartelmus“ (s. 28), termín „superintendent“ jednou s E, jindy s A, apod.

Závažnější než tyto drobné chyby jsou jednak časté stylistické nedostatky výkladu (jezuité jsou „běsnící“, habsburský dvůr je „nepřítel nejzavilejší“, obojí na s. 27), jednak nekritické přijímání informací z literatury. V návaznosti na polskou literaturu tak autor například tvrdí, že původní Ježíšova škola měla vedle němčiny jako vyučovací jazyk polštinu (s. 23, znovu s. 54). Přitom by bylo třeba zkoumat, do jaké míry šlo o „lingvistickou polštinu“ a do jaké o polštinu „geografickou“, tedy „územní název“ pro dialektickou směs polštiny a češtiny v jazykově promíšeném regionu? Připomínám, že v „polskojazyčných“ evangelických sborech v polském (!) Těšínsku se ještě v meziválečném období užívaly české kancionály, i to, že těšínská polština je dodnes rozpoznatelným dialektem.

Velice problematické jsou rovněž četné ahistorismy, v hodnotících a interpretačních pasážích přítomné i v kapitolách opřené primárně o přepis pramenů. Nepříliš šťastné je tak kupříkladu srovnání platů gymnaziálních učitelů na počátku 19. století a dnes (s. 57), nijak nespecifikované zavedení termínu „reverzní pokrok“ (s. 68), nebo představa nezájmu nových ekonomických a intelektuálních elit druhé poloviny 19. století o „císařský dvůr, nabývající malebných rysů zachovalého skanzenu“ (s. 76). Obdobně autorova diskuse o Weberově protestantské etice – NB vztažená k luterskému protestantismu! – (s. 83–84) svědčí o tom, že se s tímto teoretickým konceptem fakticky neseznámil, ačkoli práci uvádí i mezi použitou literaturou (s. 121). Dojem nedostatečného zvládnutí historického materiálu autor dále podtrhl i spíše ilustračními, obsahově nadbytečnými přílohami: dobové dokumenty cituje jednou v originále, jindy v překladu, někdy je přepisuje, jindy používá faksimile apod., aniž by tyto rozdíly – budící dojem nahodilosti – vysvětlil. Podobně je tomu v případě Herdrových rad z přešpurského vydání Lutherova katechismu (č. XV) – z tohoto vydání se v Těšíně jistě neučilo a naprostá většina studentů se s ním nemohla seznámit.

Výhrady mám i k formální stránce předložené práce. Jak už bylo řečeno výše, autor na řadě míst nezvládl stylistickou a formulační rovinu. Dále konstatuji, že připojení rejstříku je sice možné, ale v případě kvalifikační práce poněkud nadbytečné. Značně problematické je řazení literatury k „tematickým okruhům“ (s. 107). Naproti tomu by se autor neměl dopouštět takových chyb jako připsání nové syntézy *Habsburkové 1740–1918* první autorce Marii Bahenské, ačkoli editorem a skutečným koncepčním tvůrcem tohoto díla byl Ivo Cerman (s. 107, v knize je to dostatečně jasně uvedeno).

* * *

Na předložené bakalářské práci Vladimíra Šechovcova oceňuji především iniciální odhodlání a badatelské nasazení, s nímž diplomant provedl archivní i literární výzkum a které vyústilo ve shromáždění značného množství cenného materiálu. Jeho interpretace a výsledná prezentace jsou naneštěstí již problematické, podléhající autorově svévoli, dostupnosti a dikci pramenů a dalším náhodným vlivům bez zřetele k určitému výzkumnému a výkladovému

plánu, neřku-li širší schopnosti kontextualizace. Zatímco „prehistorický kontext“ a organizační dějiny těšínského evangelického gymnázia jsou zpracovány až redundantně (ve druhém případě často formou zbytečně obsáhlých citací pramenů), další významná témata jsou v práci jen naznačena nebo zcela pominuta (kupř. další osudy absolventů, což si autor sám uvědomuje na s. 14–15). Velice problematické jsou i četné ahistorismy. Z těchto důvodů sice práci **doporučuji k obhajobě**, avšak přes její rozsah a v některých ohledech nadstandardní kvality hodnotím jako **velmi dobrou**.

V Praze dne 12. července 2019

Prof. PhDr. Zdeněk R. Nešpor, PhD.